

Europa a la italiana

Matteo Renzi té l'esperança de poder transformar Europa. Seria meravellós que així fos.

© The Economist

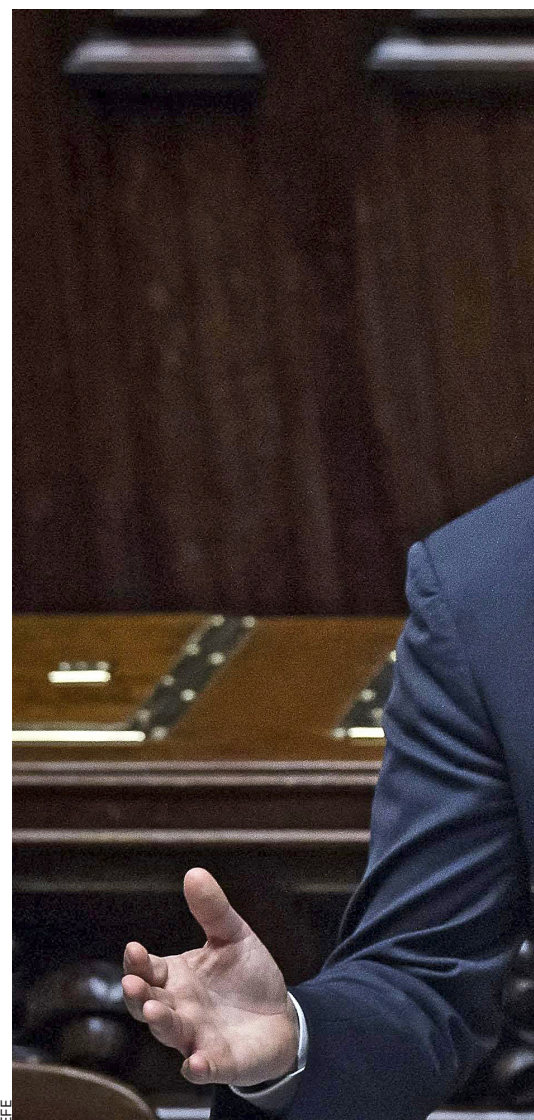
Itàlia representa el gran fracàs d'Europa. Malgrat ser aproximadament de la talla de Gran Bretanya o França, ha adoptat una postura puntimrada i sense ambició d'un país mitjà de cara a la Unió Europea. Els seus primers ministres, per torns dèbils o còmics, no han sigut capaços de liderar un país considerat per molts ingovernable. Els anys de tantes ignomínies de Silvio Berlusconi sumades a la seva ineptitud suscitaven temors que Itàlia, la tercera economia més important de la zona euro, pogués sortir-se de la moneda única, i derrocar tota la construcció amb la caiguda. Per tant, quan Matteo Renzi, un home hiperactiu de 39 anys, va ocupar el seu càrrec en 2014 i va prometre canviar Itàlia, podia comptar amb molta benevolència per part dels seus companys líders de la UE.

Encara és així, més o menys. Els companys d'Itàlia miren amb aprovació l'activitat febril de Renzi, des de la llei d'ocupació, dissenyada amb el fi de reduir costos de comiat i incitar les empreses a contractar personal de manera permanent, fins a reformes polítiques que haurien de garantir governs més forts i acabar bloquejos legislatius. Han tolerat la ira periòdica que Renzi ha dirigit contra Alemanya i la Comissió Europea. I han donat la benvinguda al "conveni de migració" que proposa frenar l'arribada de gent mitjançant l'augment de despeses i inversions de desenvolupament a Àfrica.

Ara, l'equip de Renzi té un pla per a Europa. Es tracta del següent. En primer lloc, recuperar credibilitat amb l'aprovació de reformes. En segon lloc, polir les credencials pro UE d'Itàlia: recentment, Renzi va dipositar flors a la tomba d'Altiero Spinelli, un dels primers entusiastes de l'eurofederalisme. Finalment, fomentar una visió alternativa a l'èmfasi monòton d'Alemanya quant a l'austeritat fiscal. L'any passat, Renzi va acusar les polítiques d'austeritat d'Alemanya de "destruir el creixement" a Europa; ara, el seu equip oferirà propostes de governança econòmica de tot tipus amb el fi d'integrar sistemes de transport. "Considerem que per salvar Europa, hem de canviar-la", afirma Sandro Gozi, ministre d'Europa.

A curt termini, Itàlia està satisfeta d'estar en consonància amb Europa. Necessita aprofitar les clàusules de flexibilitat per evitar ser censurada per la comissió respecte al creixent dèficit pressupostari estructural. Quant a la migració, els funcionaris adverteixen que moltes parts de la UE finalment han adoptat la manera de pensar d'Itàlia: Gozi parla d'un nou "eix Roma-Berlín-Estocolm". Respecte a la política exterior, Itàlia s'inclinarà cap a una política tova sobre Rússia (sense trencar files en sancions) i mantenir l'atenció centrada en el caos de Líbia.

Solament, però, es tracta d'una proposta. En el període previ al seixantè aniversari del Tractat de Roma el març vinent, el document fundador de la UE, els funcionaris italians desitgen consti-

tuir la base de projectes ambiciosos cap a la integració europea, especialment dins de la zona euro. Grans estímuls o esquemes comuns d'assegurança d'atur espantaran Berlín. Alguns a Roma, però, sospiten que els dies de l'hegemonia alemanya estan comptats. Alguns optimistes fins i tot pensen que, si Gran Bretanya vota per l'eixida de la UE el mes que ve, el temor a la desintegració podria incitar la zona euro a l'acció. Als ministeris i *palazzi* de Roma es parla de solucions comunes, de superació de nacionalismes i de la iniciativa More Europe. Fora de Brussel·les, mai no havíem sentit aquesta incondicional obsessió pel federalisme.

Ai, un assumpte tan embriagador trobaria pocs interessats en un altre lloc.

L'equip de Renzi té un pla per a Europa, recuperar la credibilitat amb l'aprovació de reformes, polir les credencials pro UE d'Itàlia i fomentar una visió alternativa a l'èmfasi monòton d'Alemanya.

amb cadenes i grillons. Els problemes estructurals profundament arrelats romanen, des d'una burocràcia inepta fins a pensions excessives. L'equip de Renzi va declarar que les reformes requereixen temps. Els votants es poden impacientar.

Tot plegat deixa Itàlia en una posició més dèbil a Europa del que Palazzo Chigi esperaria. Alemanya encara no està preparada per rebre instruccions d'una economia endarrerida; Angela Merkel ràpidament va rebutjar la proposta d'Itàlia de bons conjunts per finançar els seus plans per a Àfrica. Com un *padrone* orgullós, Renzi podrà exigir respecte per la posició d'Itàlia. Rere la seva figura, en lloc d'una família poderosa, els seus companys de la zona euro veuen una gran acumulació de deute, una economia trontollosa i uns votants cada vegada més impacients.

'Bella istoria'

Europa necessita les idees d'Itàlia, especialment en un moment en què França, la tradicional antítesi d'Alemanya, està distreta i Gran Bretanya té un peu fora de la UE. Potser, però, Renzi ha arribat al poder quan no tocava: massa prompte perquè una UE consumida en conflictes interminables (i futures eleccions a França i Alemanya) escolti les seves propostes ambiciosos; massa tard per a una Itàlia testimoni d'un llegat de deute i desconfiança de què no es pot desfer ràpidament.

Renzi encara és jove, assenyalen els seus admiradors. Si sobreviu al referèndum i a les pròximes eleccions, allò que molts esperen que s'avanci a l'any que ve, veuria que la seva estratègia comença a funcionar. Les seves propostes podrien donar fruit, l'amenaça política podria calmar-se, i els alemanys començarien a trobar-hi sentit. Els gèrents fiscals ocuparan el seu lloc i grans inversions tindran lloc a tot el continent. Es tracta d'una atractiva història per a una Europa mancada de lideratge. Quasi sona a conte de fades. •

Traducció de Núria López Alemany

En part, el problema de Renzi és d'estil. Té un enfocament cordial que a penes s'adapta a la creació de coalició necessària per fer les coses a Brussel·les. Alguns dels seus companys líders troben el seu histrionisme irritant. La seva decisió, aquesta setmana, de canviar l'ambaixador italià a la UE per segona vegada en aquests mesos semblava caòtica.

Els problemes més grans, però, els té a casa. Els votants italians han perdut el seu tradicional euroentusiasme: en un sondeig recent, el 48% va confessar que volia deixar la UE. El Partit Democràtic de centre-esquerra està assetjat per unitats populistes. Una, el Moviment 5 Estrelles, va ocupar el primer lloc d'un sondeig nacional per primera vegada aquesta setmana, i va camí de guanyar

el control de Roma en les eleccions del mes que ve. A l'octubre, els italians votaran sobre la reforma del Senat. Renzi assegura que dimidirà si el referèndum fracassa, un risc que podria resultar contraproductiu.

Les notícies econòmiques són encara més descoratjadores. L'any passat, Itàlia va créixer un escàs 0.8%. No obstant això, va representar un avanç en tres anys de recessió; el PIB es manté molt per sota del pic de 2008. La comissió ha reduït el creixement de 2016 previst per a Itàlia de l'1.4% a l'1.1%. Els bancs estan sobrecarregats de préstecs incobrables. L'atur està obstinadament alt, a l'11.4%. I, a més, hi ha un endeutament públic gegantesc (133% de PIB), que cada primer ministre italià ha d'arrossegar